

**VEETURISMI KAART
ÜDENSTŪRISMA KARTE**

1: 75 000

EE LV

Eesti / Igaunija
Kasari

80 KM PAADIGA AR LAIVU

5 MARSRUUTI MARŠRUTI

4 PÄEVA DIENAS

Seikle veel

www.seikleveel.ee
www.upesoga.lv

1 Kirbla-Rumba-Vana-Vigala maantee sild
Endine Virtsu-Rapla kitsarööpmelise raudtee sild, 1937. a. Velise jõe suue Vigala jõkke.
LV / Kirblas-Rumbas-Vana-Vigalas šosejas tilts
Bijuais Virtsu-Raplas šaursležu dzelzelja tilts, celts 1937. gadā. Velises upes ieteka Vigalas upē.

2 RUMBA KÜLA PUHEKOHT
Puhkekoht, veeskamine, maaomanikuga kokkuleppel ka telkmine ja autode parkmine.

LV / Rumbas ciema atpūtas vieta
Atpūtas vieta, üdeni nolašanás vieta, vienojoties ar zemes ipašnieku – ari telšu vieta un automašīnu novietošana stāvvietā.

3 PAALI-TÖNISE turismitalu / tūrisma māja
+372 504 2164
www.paalitonise.ee

4 Kasari jõe ajalooline sild
www.matsalu.ee
Ehit 1904 ning oli pärast valmimist Euroopa ja Venemaa pikim (308 m) raudbetoonsild. Vanast sillast veidi allavoolu jäab uus maanteesild.
LV / Kasari upes vēsturiskais tilts
Celts 1904. gadā, pēc uzcelšanas kļuva par Eiropas un Krievijas garāko (308 m) dzelzbetona tiltu. Nedaudz lejup pa straumi no vecā tilta atrodas jaunais šosejas tilts.

5 Kasari jõe maanteesild
maanteesild (Risti–Virtsu mnt), veeskamine
LV / Kasari upes šosejas tilts
Risti–Virtsu šoseja, üdeni nolašanas vieta

6 Kirbla kirik
+372 527 4126, kirbla@eelk.ee
16. saj algul ehitatud Kirbla kirik on Eesti üks väiksemaid kivikirikuid, pikkus 30 m, laius 11 m.
LV / Kirblas baznīca
16. gs. sākumā celtā Kirblas baznīca ir viena no mazākājām Igaunijas akmens baznīcām, tās garums ir 30 m, platum 11 m.

Mootorpaadimatkade soovituslikud marsruudid:
LV / Maršruti braucieniem ar motorlaivu:
C—D 10 km
Kasari jõe maanteesild – Kloostri sild / Kasari upes šosejas tilts – Klostri tilts
C—E 19 km
Kasari jõe maanteesild – Suitsu sild / Kasari upes šosejas tilts – Suitsu tilts
D—E 9 km
Kloostri sild – Suitsu sild / Klostri tilts – Suitsu tilts
F—G 5 km
Haeska sadam – Keemu sadam / Haeskas osta – Kēmu osta
H—I 4 km
Saastna Vanasadam – Kiideva sadam / Sāstnas vecosta – Kidevas osta

Soovituslikud kajakimarsruudid:
LV / Maršruti izbraucieniem ar kajakiem:
F—G 5 km
Haeska – Suurahu – Keemu / Haeska – Sūrrahu – Kēmu

Teenusepakuja / Laivu noma
C Kanuu / Kanoe
S Meresüst / Jūras kajaks
MB Mootorpaat / Motorlaiva

Estonian Nature Tours C MB
+372 477 8214, 5349 6695,
info@naturetours.ee, www.naturetours.ee
Kanumatkad, öppreisid, elamusretked.
LV / Izbrauciens ar kanoe laivām, mācību reisi, piedzīvotumu reisi.

FIE Kaarel Raudkivi MB
+372 514 9386, 51938310
Paadisöit Suitsu sild-Kasari suue, 12 kohta.
LV / Izbrauciens ar laivu Suitsu tilts-Kasari ieteka, 12 vietas.

FIE Tiit Meel MB
+372 5663 6557
Paadisöit marsruudil Suitsu sild-Kasari suue, 12 kohta.
LV / Izbrauciens ar laivu Suitsu tilts-Kasari ieteka, 12 vietas.

Leidrek OÜ MB on the Matsalu bay
Nina talu, Puise küla, Ridala vald, Läänemaa, +372 514 9995, www.puiseninatalu.ee

Möök ja Tölp OÜ S
+372 5901 2355, 5567 3647,
info@kajakimatkad.com,
www.matkakeskus.ee, www.kajakimatkad.com
Kajakimat Kad Lääne-Eesti rannikumeres.
LV / Izbrauciens ar kajakiem Rietumigaunijas piirkastes jūrā.

Soovituded looduses liikujale!
NB! Lääne-Eesti rannik on oluline ala lindudele. Seoses sellega palume:
• pesitusajal (15.04–15.07) laitudel ja rannaniitudel linde mitte härida,
• olla tähelepanul looduses liikuja, looduses koos koeraga liikudes hoida teda rihamas,
• reisil tekkinud prügi palume toimetada prügilikai,
• kaitsealadel liikudes palume jälgida liikumispiiranguid,
• Infot on võimalik saada RMK teabepunktidest, Liikumisluba (vajalik kanuumatka jätkamiseks Kasari jõel Risti–Virtsu maanteesillast allpool) saab taotleda Keskkonnaametist (Keskkonnaameti Häapsalu kontorist, tel. +372 472 4720; laane@keskkonnaamet.ee;www.keskkonnaamet.ee).
• Load ja info piirangute kohta on olemas kohalikel matkaroldajatel
• Kajakimatk alguskoht ja marsruut merel sõltub ilmastikutingimustest ning selgub tee-nusepakkujaga eelnevalt kokku leppides.

Ieteikumi!

NB! Rietumigaunijas piekriste ja nozīmīga vieta putniem, tādēl lūdzam:

- ligzdošanas laikā (15.04–15.07) uz salinām un piekrastes plavās putnus netraucēt;
- būt uzmanīgiem, pārvietojoties dabā;
- pārvietojoties dabā kopā ar suni, turēt to pie siksnā;

• celojuma laikā radušos atrkritumus lūdzam ie-vietot atrkritumu tvertnē;

• pārvietojoties aizsargātajās teritorijās,

lūdzam ievērot pārvietošanās ierobežojumus;

• informāciju var iegūt RMK informācijas punktos;

• pārvietošanas atlauju (nepieciešama, lai tur-pinātu braucinu ar kanoe laivu pa Kasari upi uz leju no Risti–Virtsu šosejas tilta) var pieteikt Vides dienestā (Vides dienesta Häapsalu birojā, telr. +372 472 4720; laane@keskkonnaamet.ee;www.keskkonnaamet.ee);

• atlaujas un informācija par ierobežojumiem ir vietējiem celojumu organizatoriem;

• sākumā vieta izbrauciens ar kajakiem, kā arī marsruuts jūrā ir atkarīgs no laikastākijem, un tas jānoskaidro iepriekš, vienojoties ar pakalpo-juma sniedzēju.

4

tūrisma pakalpojumi

jõele juurdepääs

A

piejasa punkti upei

maršruti järvedes

kaugs, km

1

attālumi, km

Estonia Latvia

European Union

Linking Estonia and Latvia

Programme

Parfinansiert durch die Europäische Regionale Entwicklungsfonds

www.lak.ee

RIVERWAYS

Valjandja / Izdevējs: Läänemaa Arenduskeskus SA / Lēnes aprīķa Attīstības centrs, fonds

Kartograafia / Kartogrāfija: SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta"

Piltide autorid / Foto: Arvo Tarmula

Turismiinfokeskused / Tūrisma informācijas centri:

Haapsalu Turismiinfokeskus / Häapsalu dabas centrs

Penijõe küla, Lihula vald, Lääne maakond, +372 472 4236, haapsalu.looduskeskus@rmk.ee, <http://loodusegakos.ee/kuhuminna/>

rahvuspargid/matsalu-rahvuspark/1253 +372 472 4236, 472 4720,

laane@keskkonnaamet.ee, www.matsalu.ee

Lahtioleku ajad

15.05–15.09: E-R 9–17, L-P 10–16

16.09–14.05: E-R 10–17, L-P suletud

Darbalaiki

15.04–30.09: E-R 9–17, L-P 10–18

01.10–14.04: E-R 9–17, L-P suletud

Darbalaiki

15.04–30.09: P-Pk. 9–17, S-Sv. slēgts

01.10–14.04: P-Pk. 9–17, S-Sv. slēgts

Legend / Apzīmējumi

- attālums līdz upei
- viesnīca, viesi māja
- jauņie mitne
- lauku māja
- kempings
- atpūtas vieta
- stāvvieta
- gultasvieta skaits
- pirts
- ēdināšana
- telšu vietas
- sporta laukumi
- laivu noma
- par brīvu
- maksas
- piknika galdi, soli
- ugunsaura vieta
- sausā tualete
- dzeramais ūdens
- elektrība
- nojume
- veikals
- degvielas uzpildes stacija
- kafējnīca
- gājēju tilts
- ūdensdzirnavas
- krāces
- meetris mere pinnas
- MVL metri virs jūras līmeņa
- vaatamisvārsused
- 4
- 1
- tūrisma pakalpojumi
- jõele juurdepääs
- A piejasa punkti upei
- maršruti pa ezeriem
- kaugs, km
- attālumi, km

EE Suur osa Läänemaa loodusest on ühel või teisel moel kaitstud, suurema tähelepanu all on rannikupiirkonnad ja inimtegevusest rikkumata soostikud. Kokku on maakonnast kaitse all 32% kogu pindalast. Suurim ja tuntuim on 1957. a loodud Matsalu looduskaitsseala, milles 2004. a sai rahvuspark.

Igal kevadel ja sügisel rändab seal läbi sadu turhaneid veelinde, kellest paljud on valinud Matsalu ka pesitsuspaigaks. Imeliisi vaateid ja mee-dejärvaid elamusid pakuvad mitmed vaatetornid kaitsealal ja erinevad matkarajad. Jõgedest on suurim Kasari jõgi, mille deltas asuvad Põhja-Euroopa suurimad roostikud ja luhtaineamaad ja mis kuuluvad Matsalu rahvuspargi koosseisu.

Kanuumatka Kasari jõel saab Läänemaa osas alustada ka Vigala jõelt, mis lookleb nagu hiljem ka Kasari aeglaselt vähese asustuse ja luhaheiminaade vahel kuni jõuab Matsalu Rahvuspargi aladele. Seal kehitavad liikumispragud, alates Kasari jõe Risti-Virtsu maanteest silla. Kasari jõgi on alates Kloostri linnuvaatlustornist kuni Matsalu lahe suurmusi pikkade sirgete ja suvel ka rohke roostikuga ala, mistöötav soovitame jõe selle osa ja Matsalu lahega tutvumiseks pigem mootorpaati.

Mootorpaadimatkad on võimalikud lahel mitmete erinevate sadamate vahel – lisaks Kee-mule ja Haeskale saab külastada ka näiteks ka Kiidevad, Puiset ja Saastnat ning tutvuda sealse ümbrusega. Saab alustada jõeäärsetest või rannikul asuvatest sadamatest. Matkadel saab tutvuda Matsalu lahe ja rannikuna ning Kasari jõe ja luha vaadeteega. Hea õnne korral saatte vaadelda jõe luhtadel liukuvaid loomi, aga kindlasti ka erinevaid veelinde, keda rände perioodil on väga arvukalt.

Kajakiga matkamiseks on sobivamad ilma roostikuta lahesopid.

Vajalikud load rahvuspargis veesüdikutega liiklemiseks on olemas kohalikel matkakorraldajatel. Uuri täpselt Matsalu Looduskeskusest Penijõel, tel: +372 472 4236

Kanuumatkade soovituslikud marsruudid:

Pikemat kanuumatka saab alustada ka ülalpool jõe – Matsalu jõe puuhul näiteks Teenusest ja Vigala jõe puuhul Vana-Vigalast. Läänemaa piires pakume välja järgmised matkamarsruudid:
A – B Kirbla – Rumba – Vana-Vigala mnt sild (Vigala jõe suue Vigala jõkke on suvel üsna madal ja vesikavudes) – Rumba küla puhkekoh – Kasari jõe maanteesild: 10 km
B – C Rumba küla puhkekoh – Kasari jõe maanteesild: 10 km
C – D Kasari jõe maanteesild – Kloostri linnuvaatlustom: 10 km

Mootorpaadimatkade soovituslikud marsruudid:

E – F Kasari jõe maanteesild – Kloostri sild (Kasari jõgi), 10 km
F – G Haeska sadam – Keemu sadam, 5 km

TEADMISEKS: siin nimetatud sadamat on pi-gem sildumiskohad/kaid/ujuvkaid, kus kohalikud inimesed hoivad oma paate. Mõnes kohas ka väike kalasadam. Tava-pärased külalissadade teenuseid ei pakuta.

LV Liela dala Lēnes aprīnķi dabas tādā vai citādā veidā ir aizsargāta, lielākā uzmanība ir pievērsta piekrastes teritorijām un cīlveki dar-bibas neskartajiem purvājiem. Kopumā aprīnķi aizsargājami ja 32% visas platibas. Lielākais ja pazistamākais on 1957. aasta izveidotais Matsalu dabas reservāts, kas 2004. aastā kļuva par nacionālo parku.

Katru pavasari un rüdeni caur to iceljo simtiem tūkstošu üdensputnu, daudzi no kuirem Matsalu ja izvēlējies par savu ligzdošanas vietu. Brīnišķīgus skatus un neazmirstamus piedzivo-jumus sniedz vairāki aizsargājamajā zonā esošie skatu torpi, kā arī dažādas pārgājienu takas. No upēm vislielākā ja Kasari, kurās deltā atrodas Ziemeļeiropas lielākie niedrāji ja palieju plavas ja kas lietipst Matsalu nacionālajā parkā.

Izbraucienus ar kanoe laivu pa Kasari upi Lēnes aprīnķi dalāv uzsākt ari no Vigala upes, kuras līkloči leni aizloki arī Kasari mazapdzīvo-tajām teritorijām ja palieju plavām, līdz upe sasniedz Matsalu nacionālo parku. Tur ir spēkā pārvietošanās ierobežojumi, sāko no Kasari upes Risti-Virtsu šosejas tilta. Kasari upē, sākot no Kloostri putnu vērošanas torpi līdz Matsalu līcim, ir daudz garu, tausnu ja vasarā arī biezū niedru, tādēļ iesakām, lai lepazītos ar šo upes daju ja Matsalu līci, labāk izmantot motorlaivu.

Izbraucieni ar motorlaivu ir iespējami starp līci dažādam ostām – bez Kēmu ja Haeskas var apmeklēt arī, piemēram, Kidevu, Puisi ja Sāstru, kā arī lepazīties ar turienes apkārti. Braucienai laikā varēsiet iepazīties ar Matsalu līci ja piekrasti, kā arī ar Kasari upes ja līci skatiem. Ja paveiksite, varēsiet apskatīt dzīvniekus, kas pārvietojas pa upes palieju plavām, noteikti varēsiet apskatīt dažādus üdensputnus, kuru migrēšanas perioodā ir ļoti daudz.

Lai ceļotu ar kajaku, vispiemērotākās būs līcia pieteikas, kurās nav niedrāju.

Nepieciešamās atļaujas, lai varētu pārvietoties sājā teritorijā ar üdens transportlīdzekļiem, var iegūt pie vietējiem izbraucienu organizatoriem. Sīkāku informāciju meklējiet Matsalu dabas centrā, kas atrodas Penijē, tālr: +372 472 4236

Ieteicamie maršruti izbraucieniem ar kanoe laivām. Garākus izbraucienus ar kanoe laivu var uzsākt arī augusup pa upi: Matsalu upē, piemēram, no Tenuses, ja Vigalas upē – ja Vana-Vigalas. Lēnes aprīnķi piedāvājām šādus izbraucienu maršrutus:
A – B Kirbla – Rumba – Vana-Vigala šosejas tilts (Velises upes ieteika Vigalā vāsārār ir diezgan zema) – Rumbas ciema aptūtas vieta, 2,6 km
B – C Rumbas ciema aptūtas vieta – Kasari upes šosejas tilts, 10 km
C – D Kasari upes šosejas tilts – Kloostri putnu vērošanas tornis, 10 km

Ieteicamie maršruti izbraucieniem ar motorlaivu:
E – F Kasari upes šosejas tilts – Kloostri tilts (Kasari upē), 10 km
F – G Haeskas osta – Kēmu osta, 5 km

BRĪDINĀJUMS UN ZINĀŠANAI – šeit minētās osta ja drīzāk pietauvošanas vietas, piestātnes, peldōsas piestātnes, piie kūran vietējā iedzī-votājā tur savas laivas. Dažās vietas ja arī nelielā zivju osta. Parasti viesu ostu pakalpojumi netie-pidāvātī.

7 Professor Eerik Kumari mälestuskivi ja Kirbla astang
+372 472 4236, rmk@rmk.ee, matsalu.looduskeskus@rmk.ee http://loodusegakoos.ee/kuhuminna/rahvuspargid/matsalu-rahvuspark/1241

LV / Profesora Ērika Kumara piemiņas akmens un Kirblas krauja

8 Väike-Röude mōis
www.mois.ee/laane/vroude.shtml
LV / Veike-Reude muiža

9 Keskvere mōis
+372 5526328, www.keskvere.ee
Eravaldus. Külastused ainult eelneval kokkuleppel. Esimesed teated mōisa kohta pärenevad 15. saj ari Keskveret mainitakse Haapsalu toomkiriku lauamōisana. Läheduses paiknevad ka noorema ja varase rauaja kivikalmed.

LV / Keskveres muiža. Pirmā ziņas par muižu on 15. gs., kad Keskvere tiek pieminēta kā Häapsalu doma baznīcas klēts muiža. Tās tuvumā atrodas jaunā jaunākā dzelzs laikmeta kapulaiks.

10 Rannajõe vaatetorn
110 m laudteed viib 4 m kõrge vaatetornini, millelt avaneb kaunis vaade Kasari luhaniidule. Torn ja laudtee on möeldud kasutamiseks ja ratsastooliga liikuvatele inimestele (tornis on kaldtee).

LV / Rannajõe skatu tornis

110 m gara délu laipa aizvedis jūs līdz 4 m augstajam skatu tornim, no kura paveras skaists skats uz Kasari palieju plavu. Tornis ja délu laipa ja parezdēti lietošanai arī cīlvekiem, kuri pārvietojas ratiniekšlos (torni izbūvēta slīpā uzbrauktuvē).

Seminariruum ning õppeklass seminaride ja õppepäevade läbiviimiseks.
LV / Matsalu dabas centrs Penijē muižā Pastavīgā eksposīcija iepazīstina ar Matsalu nacionālā parka dabu ja vēsturi. Prezentācijas programma, videofilms. Bez maksas ieeja. Seminarā telpa ja mācību klase semināru ja mācību dienu organīzēsanai.

LV / Lihula Elisabeti kirik
lihula@eelk.ee

Lihula Elisabeti uus kirik valmis 1876, sisustus varasemast, 1874 a. häinud kirikust.

LV / Lihulas Elizabetes baznīca

Lihulas Elizabetes jaunā baznīca celta 1876. gadā, tās iekārtojums ja saglabājies no agrākās, 1874. gadā bojā gājušās baznīcas.

LV / Lihulas biskapa pils drupas
1211. aadis Rīgas biskaps Alberts aspetiprināja Lihulu par biskapijas centru. Pilskalnā esošā seno igauņu pils vieta 1238. aadis tika uzbūvēta akmens pils.

17 Lihula Elisabeti kirik

Lihula Elisabeti uus kirik valmis 1876, sisustus varasemast, 1874 a. häinud kirikust.

LV / Kēmu skatu tornis, aptūtas vieta un osta

No torna (6 m) var redzēt Matsalu liča centrlās daļas salīnas ja liča seklo iebrākšanas daļu ja niedrāju. Pavasaros šeit vienas dienas laikā ja novērot līdz pat 12 000 putnu. Lielas piekrastes plavas bez kokiem migrācijas laikā var būt barošanās vietas zosu ja dzērvju kāsiem.

21 Keemu vaatlustorn puhkekoh ja sadam
Tornist (6 m) on näha: Matsalu lahe keskosa laiud ning lahe madalaveline siseme osa koos roostikega. Kevadel voiib seal ühe pāeva jooksu olla kuni 12 000 lindu.

Suured puideta rannaniidud on rände ajal toitumispaijaks hane- ja kureparvedele

LV / Kēmu skatu tornis, aptūtas vieta un osta

No torna (6 m) var redzēt Matsalu liča centrlās daļas salīnas ja liča seklo iebrākšanas daļu ja niedrāju. Pavasaros šeit vienas dienas laikā laikā ja novērot līdz pat 12 000 putnu. Lielas piekrastes plavas bez kokiem migrācijas laikā var būt barošanās vietas zosu ja dzērvju kāsiem.

22 Salvere Matkarada
www.rmk.ee

Matkarada (1,5 km) läheb ülesmäge läbi kadakase loopealse, edasi piki pangaserva kuni kuni 5m astanguni jätkudes 120 m laudradaga ja trepidena, mis lopovedat Silmaallika juures. Läbitav kerje jalānoga.

LV / Salveres pārgājienu taka

Pārgājienu taka (1,5 km) ved augup pa kalnu, cauri kadiju alvāriem, tālāk gar stāvkrastiem līdz 5 m augstai kraujai, turpinoties kā 120 m gara délu laipa ja trepes, kas beidzas pie Silmālikas avota. Pa taku var doties ar viegli apaviem.

23 Kiideva paadisadam ja vaatetorn.
Kiideva-Puise matkarada

+372 472 4236
www.matsalu.ee

Rada asub Matsalu lahe põhjakaldal ühendades Kiideva ja Puise külasi. Raja põhiosa on 2,6 km pikkune lõik Kiideva poolset alguspunkti läbi salumetsa ja taastatud puisniidu kuni Löpre tammeni. Tamme tüve ümbermõõt on 4 m ja kõrgus 20 m. Vaatetorn kuulub külaseitsile.

LV / Kidevas laivu osta ja skatu tornis.
Kidevas-Puises pārgājienu taka

Taka atrodas Matsalu liči ziemelju krastā, un tā savieno Kidevas ja Puises ciemus. Takas pārmātāja ir 2,6 km gaš posms no Kidevas, tā ved cauri skujkoku mežām ja atjaunotajām plavām līdz Lepres ozolam. Ozola stumbras apkārtmērs ir 4 m un augstums 20 m. Skatu tornis pieder ciemam.

24 Saastna Vanasadam

Alusid suurima süvisega 1,4 m ja pikkusega 14 m.

LV / Sāstnas vecā osta

Peldlīdzekli ar lielāku iegrīmi – 1,4 m ja garumu 14 m.

11 Kloostri vaatlustorn ja Kasari jõe luht
www.matsalu.ee

12 Matsalu Rahvuspark
+372 472 4236
www.keskonnaamet.ee

LV / Kloostri skatu tornis ja Kasari upes palieju plavas

Kasari luht Läänemaal Matsalu Rahvuspargis on suurim säiliinud lageluhu Euroopas, suurusega 4000 ha, vaatlustorn kõrgusega 14 m.

LV / Kloostri skatu tornis ja Kasari upes palieju plavas

Lēnes aprīnķi Matsalu nacionālajā parkā ja lielākā saglabājusies palieju plava Eiropā 4000 ha platibā; skatu tornis augstums ir 14 m.

13 Matsalu looduskeskus Penijē mōis
+372 472 4270
http://loodusegakoos.ee/kuhuminna/rahvuspargid/matsalu-rahvuspark/1243

LV / Matsalu nacionālais parks

No tiiltiem sākas Matsalu nacionālā parka teritorija, kura tiek aizsargāta dabiskās

dzīvnotes, ligzdojoši putni ja gājputni, kā arī kultūrvēsturiskais mantojums. Matsalu nacionālais park ja viena no Eiropas nozīmīgākajiem üdensputnu ligzdošanas ja migrācijas pieturvietām. Sīkāku informāciju par pārvietošanās ierobežojumiem jautājet nacionālajā parkā!

15 Lihula mōis ja muuseum
+372 472 4630, 477 8880
http://muuseum.lihula.ee

Lihula Muuseum asub 13. saj piiskopi ja ordumōisana rajatud Lihula mōisahoones.

LV / Lihulas muiža un muzejs

Lihulas muzej atrodas Lihulas mužas ēkā, kas 13. gs. celta kā biskapa un ordeņa pils.

16 Lihula piiskopilinnuse varemed
http://muuseum.lihula.ee

Lihula mārāti 1211. a. Riia peapiiskop Alberti poolt Eesti piiskoponna keskuseks. Linnusemāl asunud muinaseestlaste linnuse asemele ehitati 1238. a. kivilinnus.